

Săpânța

Ghid Cultural -Turistic

Sighetu Marmăției 2011

Săpânța

Ghid Cultural -Turistic

Sighetu Marmăției 2011

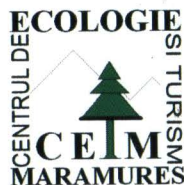
**Autor text și foto
Vasile Timur Chiș**

E-mail: timurcvt@yahoo.com

Lucrare apărută cu sprijinul financiar:

Consiliul Județean Maramureș

Asociația Centrul de Ecologie și Turism Maramureș
(CETM)

ISBN 978-973-0-11592-5

Săpânța

Localizare geografică

Comuna Săpânța este așezată în partea de nord-vest a României, județul Maramureș, în Depresiunea Maramureșului, la 18 km de municipiul Sighetu Marmăției.

Comuna se învecinează la nord cu localitatea Teresva din Ucraina (frontiera fiind trasată de râul Tisa), la nord-est comuna Câmpulung la Tisa, la est comuna Sarasău, la sud-est municipiul Sighetu Marmăției, la sud comuna Giulești, la sud-vest municipiul Baia Mare, la vest cu satul Certeze din județul Satu Mare, iar la nord-vest comuna Remeți.

Vatra localității este situată de-a lungul drumului național DN 19 și a văii Săpânța, fiind amplasată pe depozitele proluviale ale văii Săpânța și pe terasa inferioară și superioară a râului Tisa, în mica depresiune Săpânța-Teceu.

Teritoriul administrativ are o suprafață de 13.917 ha din care 6.430 ha terenuri agricole (2.831 ha pășuni, 2.968 ha fânețe, 428 ha teren arabil și 203 ha livezi), 6.115 ha terenuri ocupate cu păduri și 1.372 ha alte suprafețe (construcții, cariere, stâncării, luciu de apă, mlaștini, zăvoaie).

Relieful și alcătuirea geologică

Lunca Tisei se întinde de-a lungul râului Tisa, între terasa inferioară și superioară a acestuia. Aceasta este formată din depozite aluviale aduse de râul Tisa și depozite proluviale aduse de râul Săpânța.

Piemontul Săpânța este amplasat sub abruptul Munților Igriș și este format din depozite coluviale, argile, argile siltice, nisipuri, pietrișuri, formațiuni vulcano-sedimentare (marne, marne argiloase, și argile grezoase în alternanță cu piroclastite nediferențiate) și un corp înrădăcinat de tip sil, de andezit piroxenit tip Săpânța.

Munții Igriș sunt formați din curgeri de lave din andezit piroxenit tip Săpânța, andezite bazaltice cu augit și olivină în jurul Vf. Văcarului (948 m) și formațiuni vulcano-sedimentare (marne, marne argiloase și argile grezoase în alternanță cu piroclastite nediferențiate) în zona de confluență a văilor Mireș, Săpânța și Runcu.

În Munții Igriș, în bazinul văii Mireș se evidențiază caldera vulcanică Săpânța precum și câteva centre de erupție a vulcanilor în Vf. Bradului (1091 m), Vf. Vezu (1027 m) și Vf. Rotundu (1240 m).

Altitudinea minimă a localității este de 228 m pe malul râului Tisa, iar altitudinea maximă este de 1240 m în Vârful Rotundu.

Atestare documentară

În data de 30 octombrie 1373 apare prima consemnare scrisă a localității Săpânța (Zapancha), făcând referire la un conflict legat de proprietăți, între boierii locali și coloniștii sași și maghiari aduși de regatul maghiar în localitatea Câmpulung la Tisa (Diplome Maramureșene din sec. XIV-XV, Ioan Mihalyi de Apșa).

Populația

La recensământul din 2002, populația comunei a fost de 3.267 locuitori din care: 3.240 români (99,17%), 17 rromi (0,53 %), 8 ucraineni (0,24 %) și 2 maghiari (0,06 %).

Din punct de vedere confesional erau 2.936 ortodocși (89,86%), 69 greco-catolici (2,13%), 257 adventiști de ziua șaptea (7,86%), 3 penticostali (0,09%), 1 romano-catolic (0,03%) și 1 reformat (0,03%).

Căi de acces

Drumul Național 19 (DN19) Satu Mare - Negrești Oaș - Sighetu Marmăției.

Săpânța – vedere de pe Piatra Săpânței

Săpânța

Primăria comunei Săpânța

Cimitirul Vesel

Protecție: Lista Monumentelor Istorice – Cod MM-IV-s-A-04832; Datare: 1935

Cimitirul este creația sculptorului Stan Ioan Pătraș. În cimitir întreaga viață a comunității satului este reprezentată prin sculpturi în basorelief pictate în culori vii, peste care domină culoarea albastră „*albastru de Săpânța*”, urmate de un epitaf scurt, scris în graiul popular, care redă viața și preocupările celui dispărut: agricultorul, păcurarul, pădurarul, tăietorul de lemne, țesătoarea, tâmplarul, vânzătorul, profesorul, medicul, soldatul, bețivul, etc., în cele peste 800 de cruci de lemn.

Biserica Ortodoxă Română
Hramul: „Nașterea Maicii Domnului”
Anii edificării: 1882-1886

Biserica de piatră a fost construită de parohia Greco-Catolică,
turnul bisericii în stil neogotic a fost demolat în anul 2008.

ÎN LUME CÎT AM TRĂIT
 POP MARIE MAM NUMIT
 FOIE VERDE VIORE
 SCURTĂ AFOST VIATAME
 ÎNTO LUNI DE DIMINEĂTĂ
 O MARȘINĂ BLASTĂMATĂ
 AU VENIT DELA REMETI
 ȘI MA LOVIT DREPT ÎN FAȚĂ
 MIO LUOAT A HE VIATĂ
 ARDĂTE FOCU MARȘINA
 ȘI PĂ ACEIE CETE MÎNĂ
 IO VĂZIC PĂRINȚI FRAT
 NU VĂTARE SUPĂRĂȚ
 DIN MORMÎNT NU MĂSCULAT
 POATE AȘA O FOST SĂ FIE
 TÎNĂRĂ SĂ FIU SUB GLIE

SUB ACE ASTĂ CRUCE GREĂ
 ZACE BIATA SOACRA MEA
 TREI ZILE DE MAI TRĂIA
 ZĂCEAM EU ȘI CITEA EA
 VOI CARE TRECEȚI PE AICI
 ÎNCERCAȚI SĂ NOTREZIȚI
 CĂ ACASĂ DACĂ VINE
 IARĂI CU GURA PĂ MINE
 DA AȘA EU MOI PURTA
 CĂ-NAPOI N A ÎNTURNA
 CEI CARE CITIȚI AICI
 CĂ MINE SĂ NU PĂȚIȚI
 SOACRĂ BUNĂ VĂ GĂȘIȚI
 CU EABINE SĂ TRĂIȚI

A TRĂIT 82 DE AI M-1965

EU SUNT MAI TARE CATINE
UITATE BINE CRESTINE
CĂ EU SUNT URÂTĂ MOARTE
PE RÂND VOI DUCE PE TOATE

A CI IEUMĂ ODIHNESC
 SI STAN GEORGE MANUMESC
 SARACA SI AMEN VIATA
 CUM SA TOPIT CAO GHEATA
 CAM FOST LACIMP LA SAPAT
 ILIE MAU FULGERAT
 TATA ORAMAS SUPARAT
 SI SARACA MAHA ME A
 CAIA INVECI NUMA UITA
 TINAR VIATA OLA
 LA 19... LA 199...

ARDATE FOCUL TAXIU
 CEAI VENIT DE LA SIBIU
 CIT E TARA ROMINEASCA
 NA FOST LOC SA OPREASCA
 NUHA LIGA CASA NOASTA
 PE MINE SA MA L OIARCA
 PARINTII RAI SI NACDASCA
 DE NIMIC MUI ASA DOR MARE
 CA CUCEND CINDITI HOARE
 NICI NU ESTE SUPADARE
 CA CUCEND CINDITI HOARE
 PARINTII CIT OF TRAI
 EI PE MINE MOR CALI
 INVECI NUMA UITA
 NOSTRU M LA SAL 1978

DUPĂ BANI ȘI AVUTIE
VĂ SPUN SĂ NU FUGĂ
NIME CĂ ÎN IERUSALIM
AM PLECAT BĂRBAT ȘI
FATĂ AM LĂSAT PESO-
RĂ ȘI PE MAMA ALTU-
NU LE O IMAI VEDEA CĂ
ASTA A FOST SOARTA
MEA ÎN ACCIDENT DE
MAȘINĂ SĂ MORÎNȚA-
RĂ ȘTAINĂ MAMĂ RĂ-
MÎNĂ ÎN OCOLU TĂU
DIANA ÎN LOCUL MEU.

DIN A MEA COPILĂRIE
GRIGORE LOTDAIL MIOZIS MIE
AM AVUT UN HĂCAZ MARE
ȘAM TRĂIT CU SUPĂRARE
CĂ AM AVUT UNU FECIOR
ȘI MO LĂSAT CU MULT DOR
ȘI IATĂ VREMEAO SOSIT
LÎNGĂ EL EU AM VENIT
ȘAM LĂSAT ÎN LUME VIE
PE AMEA SCUMPĂ SOTIE
CÎTE ZILE VA TRĂI
PE NOI DOI NE-A POMENI
CĂ EU VIAȚA O LĂSAI
LA 76 DE AI M-2002

„Țintirimul”

Detaliu de pe crucea monument din „țintirim”, cu eroii din cele două razboaie mondiale.
Cimitirul „țintirimul” se află la marginea satului, aici fiind prezente aceleași tipuri de cruci ca și în Cimitirul Vesel.

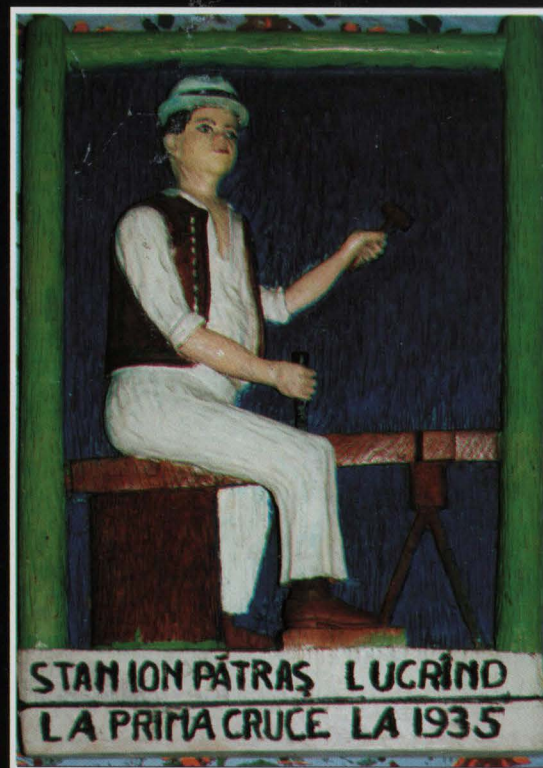
Casa muzeu „Stan Ioan Pătraș”

Interior din Casa muzeu „Stan Ioan Pătraș”

Tablou sculptat în basorelief de
Stan Ioan Pătraș

Statuia lui Stan Ioan Pătraș

Cimitirul Evreiesc
 Protecție: Lista Monumentelor Istorice –
 Cod MM-II-s-B-04636

Ansamblul de arhitectură
și instalație de tehnică
populară – vâltore
Protecție: Lista
Monumentelor Istorice –
Cod MM-II-a-B-04637

Mănăstirea Săpânța-Peri
Hramul: „Sfântul Arhanghel Mihail”
Anii edificării: 1996-2005
Biserica mănăstirii are o înălțime
de 75 m și este considerată
biserica cu cea mai înaltă turlă de
lemn din lume.

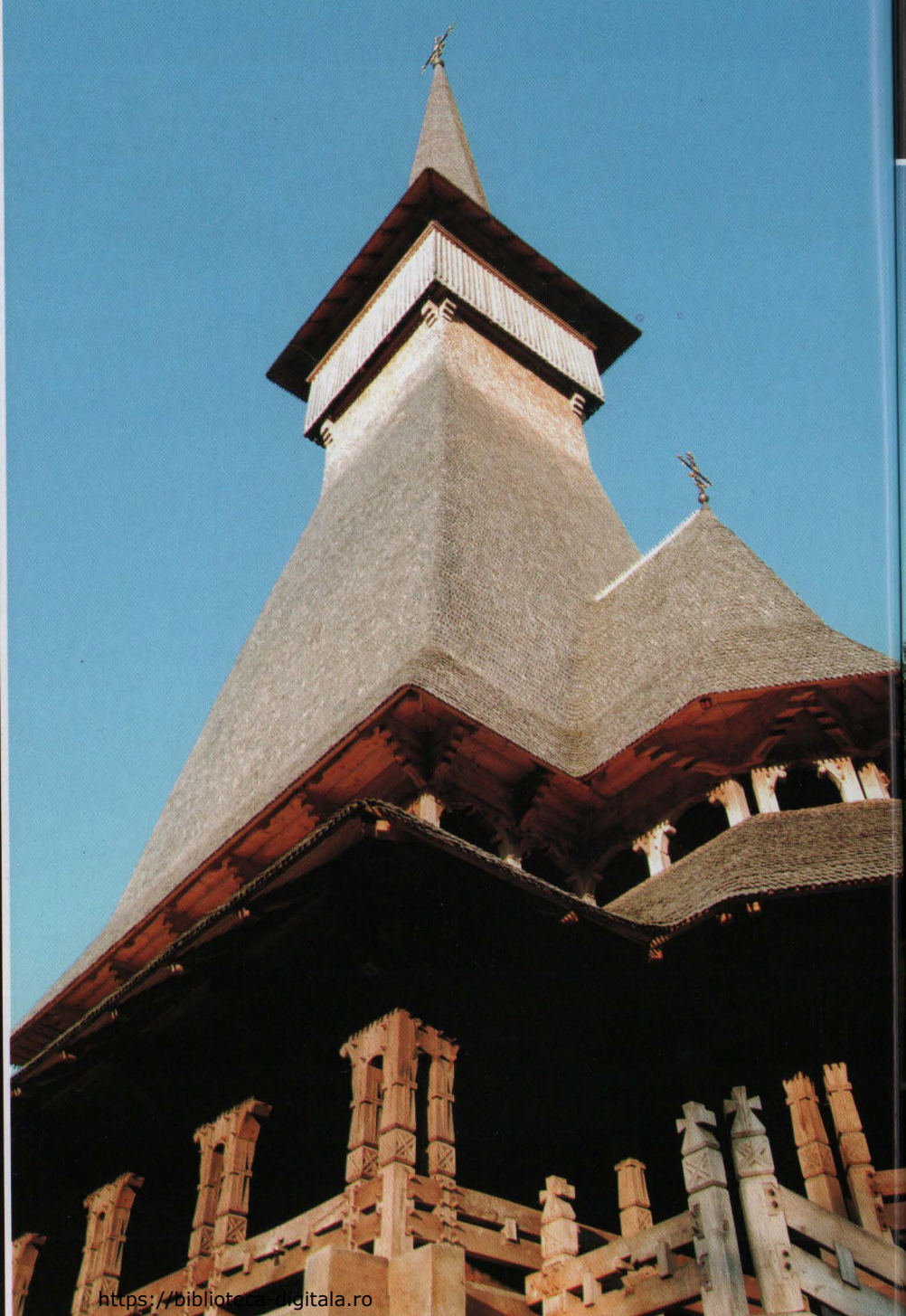

Altarul din demisolul mănăstirii

Altarul de vară și chiliile mănăstirii

Troiță

Port din Săpânța

Port din Săpânța

Biserica Creștină
Adventistă

Parcul Dendrologic „Livada”
Suprafață: 21ha

În parc sunt câteva exemplare monumentale de stejari de peste 200 de ani (*Quercus robur*), dar și peste 30 de specii de arbori și arbuști: fag (*Fagus sylvatica*), mesteacăn (*Betula pendula*), molid (*Picea abies*), carpen (*Carpinus betulus*), alun (*Corylus avellana*) etc.

Miniexpoziție cu vânzare a produselor artizanale

Izvorul mineral „Elisabeta”

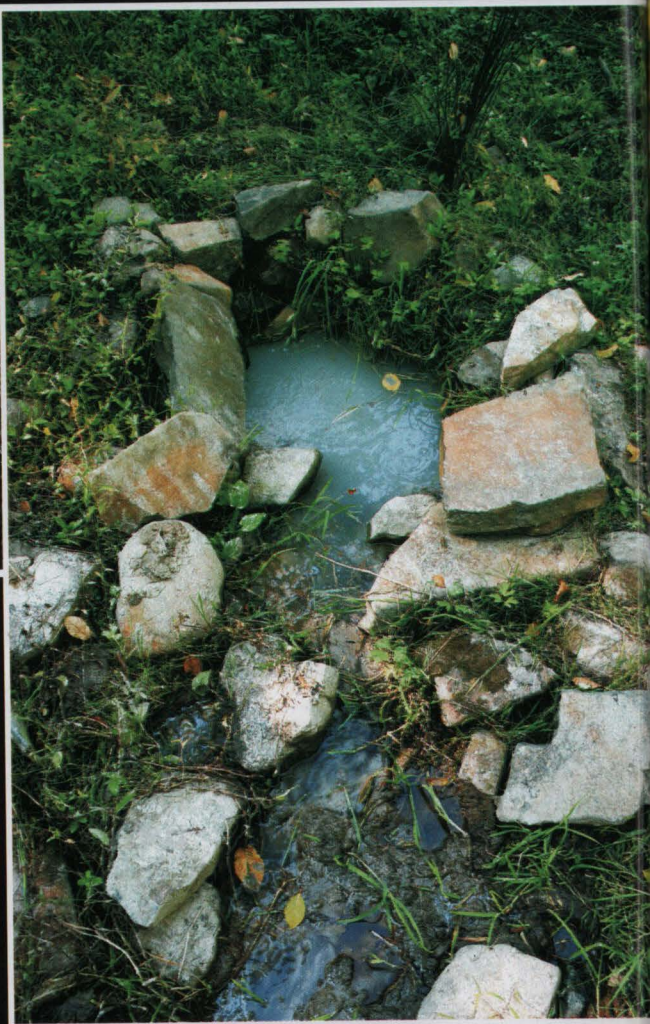
Aici a fost o mică stațiune balneară, apa fiind folosită pentru băi externe

Caracteristici calitative: apă alcalină, carbogazoasă, hipotonă cu conținut de bor.

Izvorul mineral „Roșu”

Apa nu a fost folosită

Caracteristici calitative: apă alcalină, carbogazoasă, hipotonă cu conținut de bor.

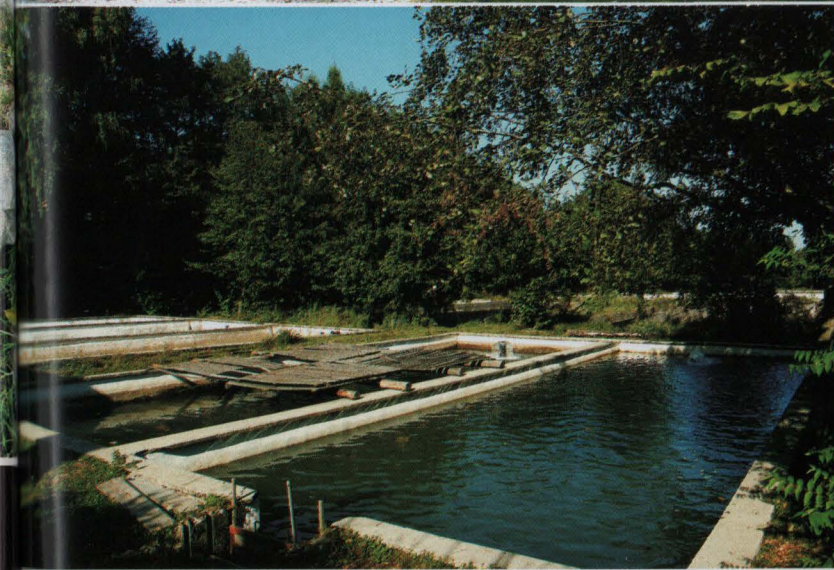

Izvorul mineral „Corona”

Izvorul mineral a fost descoperit în anul 1860, aici a funcționat o stație de îmbuteliere. Caracteristici calitative: apă alcalină, carbogazoasă, hipertona cu conținut de bor.

Păstrăvăria Săpânța

Piatra Borcutului – 753 m
Abrupt vulcanic aflat la
intrarea în defileul Săpânța

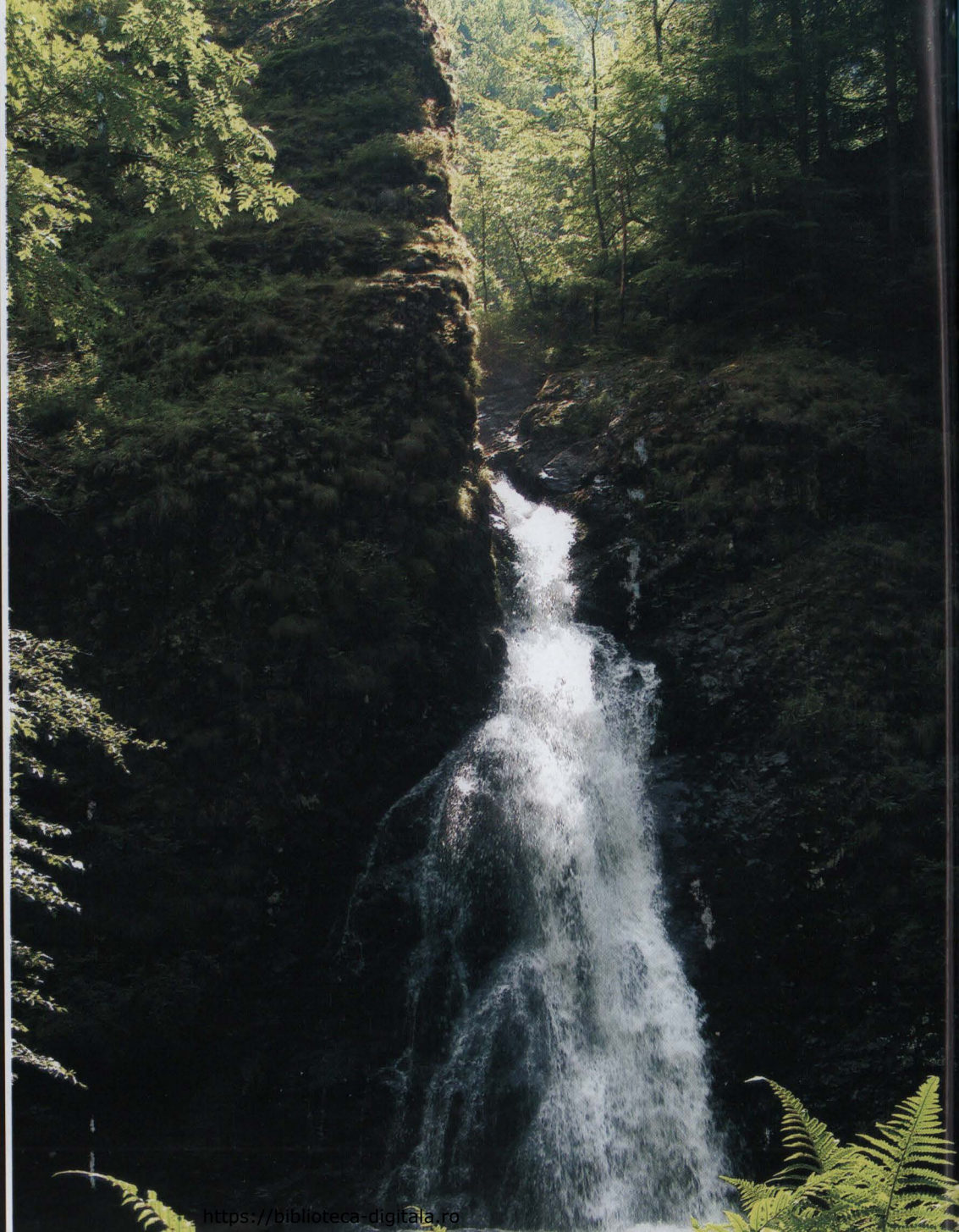
Vf. Capul Feței – 692 m

Abrupt vulcanic aflat la intrarea în defileul Săpânța. Aici a fost o carieră de andezit.

Cascada Custuri

Se află pe Valea Runcu și are o înălțime de circa 15 m. Pe unele hărți cascada este denumită Cascada Covatari sau Cascada Runcu.

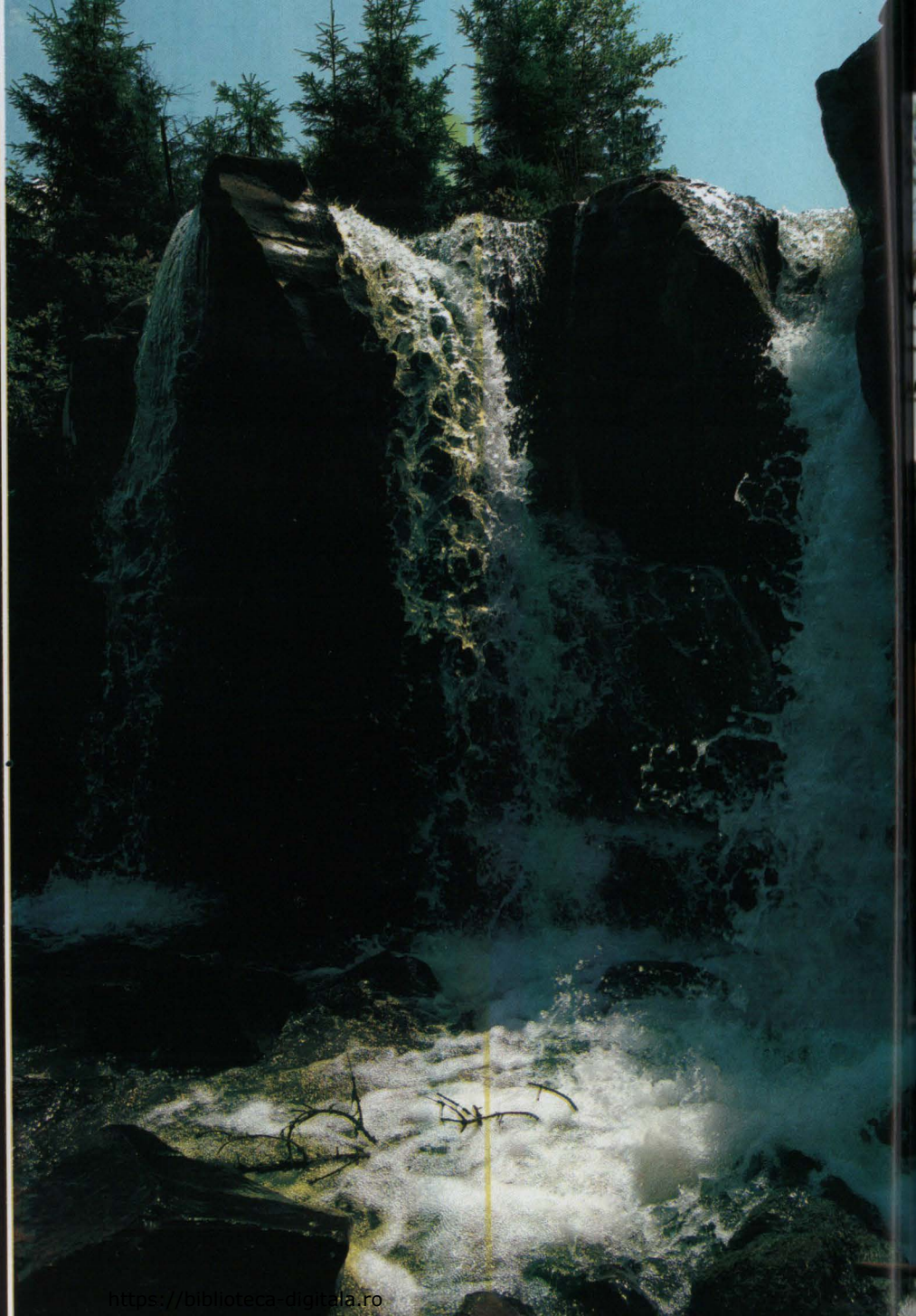
Piatra Custuri – 931 m

Abrupt impresionant de
andezit unde se poate
practica alpinismul.

Cascada Runcu

Se află pe Valea Runcu
și are o înălțime de
circa 5-6 m.

Zona Colibi

Aici se află mlaștina Colibi, zonă umedă mezotrofă unde crește mușchiul de turbă (*Sphagnum* sp.), bumbăcarița (*Eriophorum vaginatum*), rogozul (*Carex* sp.), roua cerului (*Drosera rotundifolia*) etc.

Piatra Șoimului

Abrupt vulcanic care se află pe Valea Săpânței (Săpâncioara)

Valea Săpânței (Săpâncioara) văzută de pe Piatra Șoimului

Vârful Rotundu – 1240 m

Este cel mai înalt vârf de pe teritoriul
localității, sub acest vârf își are izvoarele
Valea Săpânței

Cascada Șipot

Se află pe Valea Mireș (Valea Nadoșa)
și are o înălțime de circa 7-8 m.

Piatra Săpânței – 941 m

Zona Mireș - Caldera Săpânța

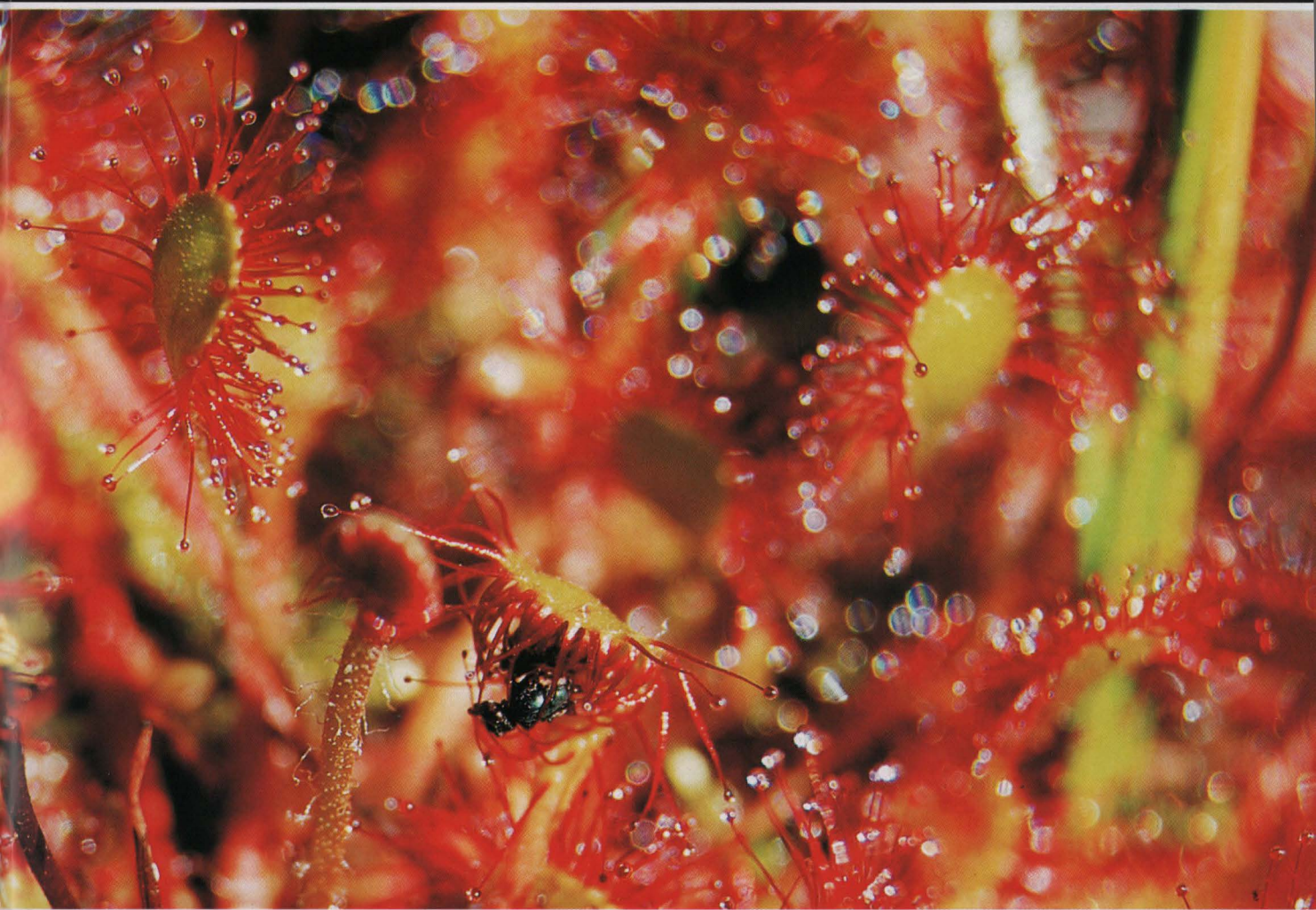

Mlaștina Jilărescu

Zonă umedă mezotrofă aflată la o altitudine de 900 m, are o suprafață de 5 ha și grosimea stratului de turbă de 1 - 1,5 m. Flora este formată din: mușchi de turbă (*Sphagnum* sp.), bumbăcariță (*Eriophorum latifolium*), rogoz (*Carex* sp.), trifoiște (*Menyanthes trifoliata*), curechi de munte (*Ligularia sibirica*), Mâna Maicii Domnului (*Dactylorhiza maculata*), iarba albastră (*Molinia coerulea*), *Euphorbia carpatica* – specie rară în țară, roua cerului (*Drosera rotundifolia*) etc.

Roua cerului (*Drosera rotundifolia*)

Plantă insectivoră prezentă pe mlaștinile:
Jilărescu, Mireș, Tăul Tribșor, Medveș, „La Mlăci”,
Vrăticel, Colibi.

Cascada Mireș

